

Ближнь болн Среднь Востокд болджах йовдлмудас иштә Советск Правительствин герчлггын

Июлин 15-д цуг нарт делкә алиг-трдж, Америкин Соединени Штатсин Ливанд кеси зертә-зевтә интервенци тускар медв. Американск тенгсин даанә 6-ч флотин керме Бейрутск портд орад, Ливана газр деер тенгсин йовгын церг буулгъв.

Тер өдртн Цагъан гер США-н президентин нерн деерас барсен шишлиг герчлггидән, Ливана дотрдундин төрт дә бекдж, модьрун кевәр орцлггидән бийсдән зөв авхин аргъ хәәджәнә. Америкин Соединени Штатс Ливанур эврәннй церг илгәхләри, хаджугъасн. Ливанд аамшг үзгддјәх учрар, «Ливан бүри-бүти, хаджугъин үлмә уга бәәлггид США сәәгъинь хәәджәхән үзүлхәр», тер мет эн орн-нутт бәәх американск гражданиг харехар илгәси болдж герчлггид иткүлгддјәнә.

Ливанд хаджугъас кен чиги аамшг әс үзүлджәх учрар эн иткүллгъи үни бишн илгддјәнә. Эн, ООН-а Генеральн Сегләтр Хаммаршельдин герчлггнәс чиги, Ниисн Кели-әмтнә Организацин шиндјләчирин өген, Ливана бәәдлин туск докладас чиги цань уга иләр медддјәнә. Американск гражданин «сә хәәлггнә» тускиг авад хәләхлә, ним төрин төлә талин госуларствин газрур газадин орн-нутт эврәннй зертә-зевтә чидлән илгәдг зөв, нарт делкә хооридк ямаран заканд бәәдв гидж сурдж болджана. Нарт делкә хооридк заканд тиим зөв уга. Болв, багъ орн-нуттудур кедг алачмахч дәврлггидән, эврәннй гражданин хареджахарн шалтг кедгн кезән-кезәнәс нааран колонизатормудин дурлдг мек-тахиг цугъар меднә.

Ливанд болджах США-н зертә-зевтә интервенцин учрнй үндән болхла, США-н болн талдан чиги запади орн-нуттудин нефтин монополийс, Ближнь болн Среднь Востокд эврәннй колониальн эзингтлггән алдл уга бәрхин төлә кедддјәнә, тер мет Арабск Востокд эднә политик, Багдадск пакт, Даллес — Эйзенхауэрин доктрин буурлггәна учр болджана.

Сүүлин цагт Иракд болсн йовдлмуд әнүг сәәнәр үзүлдж медүлджәнә, США-н зертә-зевтә интервенциг эн йовдлмуд түргүлсн, Цагъан герин герчлггнәс медднә. Болв, Иракд болсн йовдлмуд колониальн үлмәгәс сулдад, тәвси хүвән бийснй гартан авхар арабск оли-әмтнә зүтклггин шинәс үзүлггн.

Июлин 13-с 14 орч сө, оли-әмтәр дөнънгдсн цергин бослггәнас иштә, монархин йосн хольвлгад, республик зарлггад, Иракск республик бүрдснй темдгтә.

Генерал Абдель Керим Касем толггәлддјәх эн правительствин газадин политикиг түрүн болдж үзүлсн, Бандунгск конференци авц-бәрц дөнъллггн, даанә Багдадск даджргч пактас Ирак гарлггн, тер мет Ниисн Арабск Республикиг орн-нутт тоолдж итклггн болдж гарла.

«ООН-а авц-бәрцәр бәәхән», «арабск политик бәрәд, Бандунгск конференцин шиндјрмүд дигтәггәр күцәхән», «төрскиәннй төр харслггәнас чштә даалггврумудиг болн бооцасиг

дөнъндж күцәхән» белән Иракск республикин правительств герчлв. Орн-нутт бәәх онъгдан келн улс аамшг уга, теднә өлг-әднй бүри-бүти бәәхиг теткхән бас эн правительств герчлв.

Эн правительств орн-нутт кели-әмтн үлмә уга бәәлгг харехар, төвкнүн бәәхдән талдан арабск оли-әмтнә хамдан, колониализмин күнд шавиг уга кехин төлә ноолда кехәр, кели-әмтнй политикән делггүлдж, оли-әмтнә бәәдл-дјирггнй кемдјә бөдлүлхәр бәәхинь заагдсн тоотс үзүлджәнә.

Иракск болн цуг наадк арабск оли-әмтнә күцлд хәрүнй болгч, Иракск республикин правительствин программн герчлггәс, республик токтлггн бүклдән Иракин оли-әмтнә бийсиннй дотр-дундин керг-төр гидж тоолдјәх арабск госуларствесар болн төвкнүн бәәхдән дурта цуг орн-нуттудар нег дуугъар дөнънгддјәнә.

Иракск республик бүрдлггиг, нуур угагъар дурго болдж тоосн колониальн орн-нуттудг, Ближнь Востокд болджах тиим йовдл төрүц таасгддјәхш. Тер цагас авн Вашингтонд, Лондонд болн Анкарад күчтә үүлдврмүд әкль.

Колониальн орн-нуттуд Арабск Востокин орн-нуттудин дотр-дундин керг-төрт өргәр орцлггнй зура бәәси үзүлджәхнй: келхд, Ливанд эврәннй цергән буулггхар бәәхиннй тускар США-н правительств английск правительствд урдаснй медүлснә тускар, Англин газадин керг-төрин министр Ллойдин герчлггн болн США-г эн төртнй английск правительств дөнънддјәнә, английск зертә-зевтә чидл эн районд белн бәәнә» гидж әнүнә келси үгмүд.

Арабск орн-нуттудин дотр-дундин керг-төрт зертә-зевтә орцлгг кехдән шалтг олдж авхин төлә, цергүдән Ливанур орултн гидж США, Англ, Франц гурвнас сурвр кедјәх Ливана президент Шамуна герчлггн күчнәс бичүлгдлә. Болв, Ливанд болджах йовдлмуд, теднә дотр-дундин төрин манд сәәнәр медднә, зуг оли-әмтнд харш йосан ягъад болв чиги хадгълхар бәәх, Багдадск пактин орн-нуттуд болн США әнүнд орцлггнй гражданиск дәәнүр болн эн районд цуг бәәдл чинвртә боллггнур авч ирв.

Бейрутд американск цергүд буулггн ганцхн Ливанур биш, төвкнүн бәәхдән дурта цуг арабск орн-нуттудур зөрүлгдсн зертә-зевтә интервенцин темдг гидж тоолх кергтә. Әнүнә тускар, Ливанур церг илгәлггн, Иракд болсн йовдлмудна хара харггддјәхш гидж Цагъан герин герчлггид иләр заагддјәнә. Тер мет әнүнә тускар, иракск оли-әмтәр ширәггәси буулгггдсн Фейсал хаана ормд, бүрдәд уга иракск-иорданск федерацин толггачннй гидж, әнүг залгч улсин селвгәр, Иордана хан Хусейн, нигдј зарлдж чадх ямаран чиги зөв-учр уга бәәсн бийнй, бийән зарлггн медүлдж, үзүлджәнә. Эн ишкдлин провокационн үндсн иләр медддјәнә. Тиггчкәд, цуг оли-әмтнд таасгдсн иракск республикин правительствин, ирако-иорданск федера-

цас Ирак гарчанин туск шишлнй герчлггнлә адн тоолддјәхш.

Ливанд болсн США-н зертә-зевтә интервенци, империалистнр нуудган уурад, төвкнүн бәәхдән дурта арабск орн-нуттудур иләр дәврлгг-даджрглг кедјәхиг үзүлджәнә. 1957 джилин февралин 11-д, эн района орн-нуттудин дотр-дундин керг-төрт алдр орн-нуттуд орцлггон тускар Советск правительствин тәвси төриг США юнъгад әс зөвшәрснй дегәд сәәнәр медддјәнә. Нарт делкән эн районд төвкнүн бәәлгг, чинвртә бәәдлгг сулдүлгг теткч даалггврумуд США бий деерән авч өгсн уга. Эн районд даджргч үүлдвр кехин төлә адн гаран сул бәрхәр седлә.

Ливанд болсн США-н зертә-зевтә интервенци, нарт делкәд ик аамшг үзүлджәх деерән, цаарандан ик холд одгч зеткртә. Арабск орн-нуттудин кели-әмтнй талин үлмә уга, тустан бәәлггиг модьрун кевәр шахгч болн ООН-а авц-бәрциг әмәлгә әдгч ним империалистическ даджрглгиг бурушадж, оли-әмтн орцл уга бәәдл чадшго.

Американск церг Ливана газрт бийсән харехин болн США-н кели-әмтнй төр харехин төлә орулгддјәнә гидж Цагъан гер шалтг хәәлггн, деер келдсн авц-бәрцәр наад кедж дөрәңүлггнй болджана. США Ливана газрас кесг минггнй километр бәәхнй, ливана болн талдан арабск орн-нуттудин оли-әмтн США-н кели-әмтнй төрт болн США-н бийднй аамшг әс үзүлджәхнй кенд әс меддг, эн арабск багъ орн-нутт газадин үлмә уга бәәхднй әнд кедддјәх американск зертә-зевтә интервенци гол аамшгнй болджана.

ООН-а Уставиг модьрунар әвдлггн хаалгд орад, США-н правительств, аамшг уга бәәлггнй Советиг болн Ниисн Кели-әмтнй Организациг эн татсн үүлдән орцулад, эврән бий тусасн кедјәх даджргч үүлдвртән, ООН-г шахад, күчәр бийдән зөвән авхар бәәнә.

Талдан колониальн орн-нуттудар дөнънгддјәх, США-н ил үзүлджәх даджргч йовдлас иштә, Ближнь болн Среднь Востокд токтеи бәәдл, цуг нарт делкә төвкнүн бәәлггнй төрт зөвәр аамшгтә бәәдл бүрдәв гидж Советск правительств тоолддјәнә. Ним бәәдлтә цагт, даджргч йовдлгг уурулхин болн дәврлггнлә харггсн арабск госуларствин кели-әмтнй талин үлмә уга бәәлгг харехин төлә, аамшг уга бәәлггнй Совет болн Ниисн Кели-әмтнй Организац, тер дарунь, әмтин нег мөслгч әв-аргъ олдж авх зөвтә.

Арабск орн-нуттудин дотр-дундин керг-төрт зертә-зевтәггәр орцлггән уурулад, Ливанас эврәннй цергән түдлгг гарггтха гидж США-н правительствиг Советск правительств күчлдж дууддјәнә.

Советск Союз эврәннй междәд өөрхи бәәх районд аамшг үзүлджәх йовдлмудт орцлггә үлдж чадшго, төвкнүн бәәлггнй болн аамшг уга бәәлггнй төрәс гарчах, эн туст кех зөвтә кергтә төрән күцәх зөвән бийдән үлдәдјәнә гидж Советск правительств герчлдјәнә.